

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

סח.

עין משפט נר מצוה

בג א מיי פ"צ מהל'
גניבה ה"ל יא טו"מ
ס"י שני:
מד ב ג מיי פ"א ה"ל
יט טו"מ שס:
מה ד מיי פ"א ה"ל ז
טו"מ שס:
מו ה מיי פ"א ה"ל יט
טו"מ שס:
מו ז מיי פ"א ה"ל שס
הלכה ג ועיין בשבטות
ובמ"מ פ"ב מהלכות
גזילה הלכה א טו"מ ש"מ
סימן שג סעי' א וס' שסא
סעי' ז וס' שסא סעי' ג'
טו"מ ש"י שני:
מה ז מיי פ"א מהל'
גניבה ה"ל יא טו"מ
בג א מיי פ"א מהל'
גניבה ה"ל ז טו"מ
שס:

תורה אור השלם
1. יי' יגבב איש שור או
שה וטקדו או מקור
שמה וטקדו וי'שם תחת
השור וארבע צאן תחת
השדה שמות כאל לו

רבינו חננאל (המשך)
ראשון משלם ד' וי' שגבב
וטבח וקנאו בשינוי
שני משלם כפל
דהא קנייה גבב ראשון
בשינוי מעשה, ופריך רב
פפא ונדחו דבריו, ופריך
רב זבד, לעולם לא תפיק,
ומציעתא דקשיא לן הכי
פירושה, לעולם גבב ומכר
לפני יאוש ונתיאשו
הבעלים כי לוקח, וכיון
שנתיאשו הבעלים קנה
לוקח, הילכך, גבב ראשון
ומכר משלם ד' וי' שגבב ומכר,
גבב שני משלם כפל
דבעידא דגבבה מכר לוקח
קנייה היית ללוקח ולא
משכחת לה דמשלמי גבב
ראשון וגבב שני לפני
יאוש איליבא דרב אלא
בהכי, איתמר המוכר לפני
יאוש רב נחמן אמ' חייב
ד' וי' רב ששת אמ' פטור,
למעלה, ולא משכחת לה
דהאנו מעשיו אלא לאחר
יאוש, שמע מינה חייביה
אחר יאוש, ופריך רבה לא
תימא נשורש מלשון
תנא אלא אימא מפני
ששנה [בחסא ... אמאי
שמע וטבחו או מכרו מה
מכירה שאינה חוזרת נאך
מכירה שאינה חוזרת
בין ולא תמצא אלא
לאחר יאוש, ופריך רב
נחמן שמכרה הגבב ...
שליש יום חזרוו הפה
לגבב, כי האי גזנא מיעטה
קרא למכירה אבל לפני
יאוש חייב כלאחר יאוש.
וקימא לן כרב נחמן,
דינא הוא, ורב נחמן ורב
ששת הילכתא כרב נחמן
בדיני, ולא עוד אלא דהא
י' ויחנן כותיה קאי דאמ'

אי הכי קשה מציעתא דרב. דאין להפכו כיון דצרייתא לא מוכחא
מידי שרין למלכה ולהפכה:
מה מביחה דאהנו מעשיו. משמע דסבר ר"א דשינוי קונה דאהנו
מעשיו משמע לאפקוי מרשות בעלים דומיא דאהנו מעשיו
דמכירה וקשה לפי רש"ס דמפרש
פ"ק (ד' יא). אהא דאמר עולא
א"ר אלעזר שמינ לגבב ולגזול דהיינו
לענין פחת נזילה דהוי גזול
משום דלא קני לה גזול דשינוי
ו"ל דדוקא דשינוי שאין הגזול עושה
זידים לא קני כגון שמתה הבהמה
אצל שינוי שעושה הגזול זידים
כגון טביחה מודה ר"א דקני א"ר
אהנו מעשיו דטביחה היינו
שמתה מן הבעלים ולאו דקני ליה
ולא הוי כאהנו מעשיו דמכירה:
מה

לשליש יום מיתבי גבב ובא אחר וגבבו הראשון משלם תשלומי כפל והשני
אינו משלם אלא קרן בלבד גבב ומכר ובא אחר וגבבו הראשון משלם תשלומי
ארבעה וחמשה והשני משלם תשלומי כפל גבב וטבח ובא אחר וגבבו
הראשון משלם תשלומי ד' וי' והשני אינו משלם תשלומי כפל אלא
קרן בלבד קתני מיהא מציעתא יגבב ומכר ובא אחר וגבבו הראשון משלם
תשלומי ד' וי' והשני משלם תשלומי כפל אימת אילימא לפני יאוש שני
אמאי משלם תשלומי כפל שינוי רשות בלא יאוש מי איכא למ"ד דקני אלא
פשיטא לאחר יאוש ואי ס"ד יאוש קונה אמאי משלם תשלומי ד' וי' דידיה
הוא דובין ותו דקתני רישא גבב ובא אחר וגבבו ראשון משלם תשלומי כפל
והשני אין משלם אלא קרן מכדי לאחר יאוש קיימין ואי ס"ד יאוש קונה
שני אמאי אינו משלם אלא קרן אלא לאו י"ש"מ יאוש לא קני וקשיא לרב
אמר רבא ותסברא הא מתרצתא היא אלא דקתני סיפא גבב וטבח ובא אחר
וגבבו ראשון משלם תשלומי ארבעה וחמשה ושני אינו משלם אלא קרן
ומי איכא למ"ד שינוי מעשה לא קני אלא לעולם כולה לפני יאוש ואיפוך
סיפא למציעתא ומציעתא לסיפא ואימא הכי יגבב ומכר ובא אחר וגבבו
הראשון משלם תשלומי ארבעה וחמשה והשני אינו משלם אלא קרן
דשינוי רשות בלא יאוש לא קני יגבב וטבח ובא אחר וגבבו הראשון משלם
תשלומי ארבעה וחמשה והשני משלם תשלומי כפל דקנייה בשינוי מעשה
רב פפא אמר לעולם לא תיפוך סיפא ב"ש היא דאמר שינוי (ב) במקומה עומד
אי הכי קשיא רישא ומציעתא לרב א"ר זבד לעולם כולה לפני יאוש
והב"ע שנתיאשו הבעלים בלוקח ולא נתיאשו בגבב [א] דה"ל יאוש (ג) ושינוי
(רשות) ולא תימא משום דבעינן יאוש ושינוי רשות אלא אפילו ביאוש
לחודיה נמי קני גבי גבב אלא דלא משכחת דמשלמי תרוייהו גבב ראשון וגבב
שני אלא בהכי: איתמר המוכר לפני יאוש רב נחמן אמר חייב רב ששת
אמר פטור רב נחמן אמר חייב ומוכרו אמר רחמנא והא זבין לא שנא לפני
יאוש לא שנא לאחר יאוש רב ששת אמר פטור חייביה לאחר יאוש הוא
דאהנו מעשיו אבל לפני יאוש דלא אהנו מעשיו לא מייחייב דומיא דטביחה
בעינן דאהנו מעשיו א"ר ששת מנא אמינא לה דתניא א"ר עקיבא מפני מה
אמרה תורה טבח ומכר משלם ד' וי' מפני שנשטרש בחטא אימת
אילימא לפני יאוש מי איכא נשטרש אלא לאו לאחר יאוש הוא אמר רבא
מפני ששנה בחטא ת"ש וטבחו ומכרו מה מביחה שאינה חוזרת אף מכירה
שאינה חוזרת אימת אילימא לפני יאוש אמאי אינה חוזרת אלא לאחר
יאוש וי"מ חייבא לאחר יאוש הוא תרגמה רב נחמן פרט לשהקנה לו
לשליש יום ואף ר' אלעזר סבר חייביה לאחר יאוש הוא דאמר ר' אלעזר

תדע

משום דדעי יאוש ושינוי רשות אלא ציאוש לחודיה נמי קני כרז ואס גנבה מראשון לאחר
יאוש משלם לו כפל: אלא. להכי נקט תנא לכוליה מלתא דליכא יאוש גבי גבב משום דלא משכחת לה דמשלמי תרוייהו
האי תשלומי ד' וי' והאי כפל: אלא כהכי. דאי הוי יאוש ציד גבב לא מייחייב קמא דמכירתו ד' וי' וכיון דמלעיטתא לא
קני יט לא אלא לפני יאוש תנא נמי ופטרו מכלל: חיונא לאחר יאוש הוא דאהנו מעשיו. משקנאו
לוקח. ותלתא אמוראי נינהו רב סבר יאוש קני הלכך לא מייחייב אלא בלפני יאוש דאי לאחר יאוש שלו הוא טובח
ומוכר ורז נחמן ורז ששת סברי יאוש גרידא לא קני ומשום הכי לאחר יאוש מייחייב ומיהו צהא פליגי דרז נחמן לא צעי
אהנו מעשיו הלכך אפילו לפני יאוש גרידא נמי חייב ורז ששת צעי מכירה גמורה: נשטרש. עשה שרין. משמע דאהנו מעשיו:

מי איכא נשטרש. הא לא אהנו מעשיו דשינוי רשות ששינוי
מרשותו לרשות לוקח בלא יאוש ליכא למ"ד דקני: לאחר יאוש.
דאהנו מעשיו דהשתא קני לוקח דמכרתי יאוש ושינוי רשות: ואי
ס"ד יאוש. גרידא קנייה גבב אמאי משלם ארבעה וחמשה הא
דמי בעלמא הוא דלית להו לבעלים
גביה ושלן טבח ומכר: כדאמר
רבא. לקמן בשמעתין: ששנה בחטא.
ולעולם לפני יאוש ואע"פ דלא אהנו
מעשיו מחייב: שאינה חוזרת. קס"ד
דה"ק דלא מחייב אלא היכא דמכירתו
מכירה גמורה וקנייה לוקח: אמאי
אינה חוזרת. שינוי רשות בלא יאוש
מי קני: לאחר יאוש. דכי מטא ציד
לוקח ליכא תרתי יאוש ושינוי רשות
וקנייה: ואי ס"ד קנייה. גבב ציאוש
גרידא אמאי משלם כו': כדאמר
רב נחמן. לקמן בשמעתין: פרט
לשהקנה לו לשליש יום. כלומר
לעולם לפני יאוש והאי אינה חוזרת
דקתני לא למעוטי היכא דלא אהנו
מעשיו דאע"פ דלא אהנו חייביה דמכירתו
הואיל ושהנה בחטא אלא למעוטי היכא
דלא מכר גבב ללוקח אלא לעשות צה
מלכא שלשים יום דהוא כשכירות
בעלמא: ושני אינו משלם אלא קרן.
לגבב ראשון דמכרתי וגבב מצית האיש:
גבב ומכר. קנייה לוקח בשינוי רשות
הלכך (ראשון משלם ד' וי') שני
משלם כפל ללוקח: ושני אינו משלם
אלא קרן. ולקמן פריך אמאי לא משלם
כפל הא קנייה פריך אלא בשינוי
מעשה: אימת. מכרה אילימא לפני
יאוש השני אמאי משלם כפל: אלא
פשיטא לאחר יאוש. דליכא תרתי
ציד לוקח: ואי ס"ד כו'. ואי קשיא
הא יכול לתרצה כגון שנתיאשו
בעלים לאחר מכירת גבב דקונה
לוקח וציד גבב לא קני היא יאוש
לקנותה. ויז משני ליה הוקמ: מכדי
לאחר יאוש קיימין. דע"כ הכי מוקמת
לה משום מלעיטתא: אלא כולה לפני
יאוש. ומש"ה רישא שני פטור
אמאי משלם כפל, כיון
שהוא לפני יאוש מכירתו
אינה נחשבת מכירה אלא
שלם ד' וי' בלבד, אבל
הלוקח לא קנה דלא
אשכחנא מאן דאמי שינוי
בלא יאוש בעלים קנה.
וכיון דלא קנה הלוקח
הגבב השני כאילו מן הגבב
הראשון גבב, ותנן אין
הגבב משלם הגבב לאחר
תשלומי כפל. אלא לאחר
יאוש, ואי איתא לדרב.
ראשון משלם ד' וי' בלבד, אבל
ה' קנאו ודידיה חייב
דובין. ואסיקנא, קשיא
דובין. ופריך רב ואמ' הא
מתינתא משבשתא אחר
וכולה לפני יאוש, והיי
לה אפיק מציעתא לסיפה
וסיפא למציעתא, ואימא
הכי גבב ומכר ובא אחר
וגבבו, ראשון משלם ד'
וה' וסיפא למציעתא, שני
כיון שהוא לפני יאוש ולא
קנה הלוקח כאילו גבב
מאחר הגבב הוא. גבב
וטבח ובא אחר וגבבו,

נמי בלאחר יאוש כדמשני בלוקח
יאוש משלם לו כפל: אלא. להכי נקט תנא לכוליה מלתא דליכא יאוש גבי גבב משום דלא משכחת לה דמשלמי תרוייהו
האי תשלומי ד' וי' והאי כפל: אלא כהכי. דאי הוי יאוש ציד גבב לא מייחייב קמא דמכירתו ד' וי' וכיון דמלעיטתא לא
קני יט לא אלא לפני יאוש תנא נמי ופטרו מכלל: חיונא לאחר יאוש הוא דאהנו מעשיו. משקנאו
לוקח. ותלתא אמוראי נינהו רב סבר יאוש קני הלכך לא מייחייב אלא בלפני יאוש דאי לאחר יאוש שלו הוא טובח
ומוכר ורז נחמן ורז ששת סברי יאוש גרידא לא קני ומשום הכי לאחר יאוש מייחייב ומיהו צהא פליגי דרז נחמן לא צעי
אהנו מעשיו הלכך אפילו לפני יאוש גרידא נמי חייב ורז ששת צעי מכירה גמורה: נשטרש. עשה שרין. משמע דאהנו מעשיו:

(א) [מכלתא משפטים פ'
יב,] (ב) [לעיל סה:]
(ג) [מכרתי מ"ו, ד] [שמות
כב,] (ד) [כ"ג,] (ה) [וי' וס' מוס' צ"מ
לע"כ,] (ו) [ד"ה זל שלם,]

הגהות הב"ח

(א) גב' שינוי במקומו
עומד כ"ל: (ב) רש"י ד"ה
אלא כי לא קני דלאו
לפני יאוש כ"ל:

הגהות הגר"א

[א] גב' ודעו ליה יאוש
ושינוי רשות תמ"מ:

מוסף רש"י

שינוי במקומו עומד.
אע"פ דהשתא לא נפק
מרשות בעלים (לעיל סה),

רבינו חננאל

ופריקין, לא תימא
שנשטרש בחטא אלא
אימא ששנה בחטא גב
טבח ומכר ולעולם לפני
יאוש. תא שמע וטבחו או
מכרו כול'. ופריקין, כרב
נחמן כדבעין למימר
קמא דאמי פרט לשהקנה
לו לשליש יום, ופרי' לא
באתה הבריתא ללמדך
אלא אם ימכרוהו לו
שליש יום ואחר שלשים
יום יחידיוהו לו, כגון זו
המכירה אינו משלם ד'
וה'. ואותבין תוב, גבב
ובא אחר וגבבו, ראשון
משלם כפל ושני משלם
קרן, כדנתן אין דגבב אחר
הגבב משלם תשלומי כפל.
גבב וטבח ובא אחר וגבבו,
ראשון משלם ד' וי' שני
אינו משלם אלא קרן.
קתני מיהא גבב ומכר
ובא אחר וגבבו ראשון
משלם ד' וי', שני אינו
משלם אלא כפל, אימת,
אילימא לפני יאוש, שני
אמאי משלם כפל, כיון
שהוא לפני יאוש מכירתו
אינה נחשבת מכירה אלא
שלם ד' וי' בלבד, אבל
הלוקח לא קנה דלא
אשכחנא מאן דאמי שינוי
בלא יאוש בעלים קנה.
וכיון דלא קנה הלוקח
הגבב השני כאילו מן הגבב
הראשון גבב, ותנן אין
הגבב משלם הגבב לאחר
תשלומי כפל. אלא לאחר
יאוש, ואי איתא לדרב.
ראשון משלם ד' וי' בלבד, אבל
ה' קנאו ודידיה חייב
דובין. ואסיקנא, קשיא
דובין. ופריך רב ואמ' הא
מתינתא משבשתא אחר
וכולה לפני יאוש, והיי
לה אפיק מציעתא לסיפה
וסיפא למציעתא, ואימא
הכי גבב ומכר ובא אחר
וגבבו, ראשון משלם ד'
וה' וסיפא למציעתא, שני
כיון שהוא לפני יאוש ולא
קנה הלוקח כאילו גבב
מאחר הגבב הוא. גבב
וטבח ובא אחר וגבבו,